

การพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม Development of desirable behavior of students according to the moral identity of the school moral schools Consisting

คมลิขิต นามไว¹, ระพีพัฒน์ หาญโสภ², พระมหานิพัฏฐพันธ์ จีรวทตโน³, ประจักษ์ สีปู⁴,
มณฑกานต์ บุ่งเสนห์⁵, อรัญญา บรรณากิจ⁶, จีรภา อาคม⁷, นิลมล โคตรแสง⁸
Khomlikhit Namvai¹, Rapeepat Hansopa², Pramahanipittapoon Jirawattano³, Prajak Seepu⁴,
Montakarn Bungsane⁵, Aranya Bannakit⁶, Jeerapa A-kom⁷, Nilamon Khotsaeng⁸
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562
Email : khomlikhit7467@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)สร้างแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรม
อัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรม 2)พัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน
คุณธรรม และ 3)ประเมินโครงการค่ายเยาวชนคนคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียน
ในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 จำนวน 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แก่นนำนักเรียน 200 คน แก่นนำครูผู้
บริหาร 18 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 218 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพรรณนาเหตุการณ์เกี่ยวกับการ
ดำเนินการตามกิจกรรมโดยนำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละกิจกรรมตามวัตถุประสงค์กำหนด และ
การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยคำตอบเป็น
แบบประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวของลิเคิร์ท (Likert)

^{1,4,6,7,8} โรงเรียนบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

^{1,4,6,7,8} Ban Muang School. NongKai Primary Educational Service Area Office 1, Thailand.

^{2,5} โรงเรียนบ้านวังมน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1

^{2,5} Ban Wangmon School. NongKai Primary Educational Service Area Office 1, Thailand.

³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

³ Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nongkhai Campus, Thailand.

* ได้รับบทความ: 10 เมษายน 2562; แก้ไขบทความ: 23 พฤษภาคม 2562; ตอบรับการตีพิมพ์:
18 กรกฎาคม 2562

Received: April 10, 2019; Revised: May 23, 2019; Accepted: July 18, 2019

ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรม
 อัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรมประกอบด้วย (1)กิจกรรมที่มุ่งสร้างการมีส่วนร่วม (2)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูน
 ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล (3)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะชีวิต (4)กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 (5)กิจกรรมที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนทุกคน (6) กิจกรรมที่สะท้อน
 บริบทจริงของโรงเรียน (7)ประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง (8)กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถนำไปประยุกต์
 ใช้ในชั้นเรียน กิจกรรมทั้ง 8 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของ
 นักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้แก่ ซื่อสัตย์ ซื่อสัตย์ ขยัน รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย
 มีความอดทน มีความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้ อดทนอดกลั้น สามัคคี มีน้ำใจ เมตตา กรุณา สุภาพ มีสัมมาคารวะ
 กตัญญู พอเพียง ประหยัด มีจิตสาธารณะ ซึ่งยึดหลักการสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม
 เป็นต้น 2)ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรมพบว่า
 บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง
 ส่งผลดีต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม 3)ผลการประเมินโครงการค่ายยุวชนคุณธรรมพบ
 ว่าโดยภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่าอยู่ในระดับมาก วิทยากรชี้แจงขั้นตอน วิธีทำและสรุปประเด็นชัดเจน
 เข้าใจง่าย รองลงมาคือนักเรียนคิดว่าการอบรมเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

คำสำคัญ : 1. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ 2. คุณธรรม 3. อัตลักษณ์ 4. โรงเรียนคุณธรรม

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) create guidelines for developing
 desirable behaviors according to the moral identity of the moral school 2) develop desirable
 behaviors according to morality, identity of virtue schools 3) evaluate the moral school
 youth camp program Virtue. The target group is the school in the school network group
 14. There are 7 schools in the sample group. 200 people, 18 teachers and administrators,
 a total of 218 people. Qualitative data analysis depicts events related to the activities by
 reporting the data analysis of each activity according to the objectives set and analyzing
 the data is quantitative, using basic statistics such as percentage values, average values
 and standard deviations as data in comparison with goals or shows the changes that occur
 by the round value as a 5-level evaluation according to the style of Likert.

The results of the research found that 1) guidelines for developing desirable
 behaviors of students according to moral identity for moral schools Consisting of (1) activities
 aimed at creating participation (2) activities aimed at increasing reasoning skills in analytical
 thinking (3) activities aimed at increasing life skills (4) The activities that focus on students
 are important. (5) Activities that meet the interests, aptitudes and needs of all students.
 (6) Activities that reflect the actual context of the school. (7) Assess learning outcomes

from real conditions. (8) Activities that can be taken. Applied in the classroom, all 8 activities mentioned above are guidelines for developing the desirable behavior of students in order to be in accordance with the people, the identity of the school. With name, honesty, diligence, responsibility, discipline, perseverance, determination in learning, patience, tolerance, unity, kindness, kindness, politeness, respect, sufficiency, economical, with public mind which adheres to the important principles of development School of virtue, ethics, etc. 2) The result of changing the behavior of students according to moral identity for the moral school found that they meet the goals set by the students. With more desirable behaviors and reduced undesirable behaviors, good results for families, schools, pores and society. 3) The evaluation of the moral youth camp project found that overall, participants in the project saw that they were at a high level The speaker explained the steps How to make and summarize issues clearly, easy to understand, followed by students think that training is beneficial to themselves.

Keywords : 1. Desirable Behavior 2. Morality 3. Identity 4. Moral School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตราที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามมาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นตามสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับการศึกษา มาตรา 24(4) จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาซึ่งความสำคัญของการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ในการพัฒนาคนของประเทศ ให้มีความรู้และทักษะทั้งทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและทักษะวิชาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีความตระหนักที่จะพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้คุณธรรม ที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีคุณธรรมจริยธรรมรักความเป็นไทยและมีความสามารถก้าวไกลในระดับสากล ปัจจุบันปัญหาสำคัญอยู่ที่การจัดการศึกษา ที่ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ส่วนใหญ่ เอาวิชาหรือศาสตร์เป็นตัวตั้ง มุ่งพัฒนาหลักวิชาการการทดสอบความรู้ และการได้มาซึ่งประกาศนียบัตร ปริญญาบัตรเพื่อแสดงว่ารู้วิชาสาขานั้นๆ การจัดการศึกษาดังกล่าวเป็นการแยกส่วนจากชีวิตจริง การนำ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เชื่อมโยง สัมพันธ์กับเหตุปัจจัยทั้งหมด การศึกษาในพุทธศาสนาจะไม่ แยกส่วนโดยเห็นว่าชีวิตคือการศึกษาวชิวัต เรียกว่าไตรสิกขา สิกขา การศึกษาเรียนรู้อย่างบูรณาการระหว่าง ชีวิต ความเป็นจริง และวิชาการเข้าไปด้วยทั้งหมด ซึ่งในการขับเคลื่อนกระบวนการ พัฒนาทุกขั้นตอนจึง

ต้องใช้ความรู้ในการพัฒนาด้านต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอนสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย (พระพรหมบัณฑิต, 2556 อ้างถึงใน ระพีพัฒน์ หาญโสภณ, 2557 : 2)

สำนักงานวัฒนธรรมการจัดการศึกษา (2555 อ้างถึงใน ระพีพัฒน์ หาญโสภณ, 2557 : 2) ได้วางแนวทางให้โรงเรียนดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษา เช่น 1) ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมคุณธรรม 2) พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ และโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สนับสนุนรูปแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลาย โดยเฉพาะกิจการลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และค่ายคุณธรรม 4) ส่งเสริมความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขยายไปยังโรงเรียนขยายโอกาสและพัฒนาระบบส่งเสริมความประพฤติของนักเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม แม้ที่ผ่านมาจะมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาให้ได้ว่าซึ่งรูปแบบแนวทางกระบวนการที่เป็นไปเพื่อการสนับสนุนนโยบายด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม มีผลการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งสถาบันต่างๆ ที่ส่วนมากเกี่ยวข้องกับปัญหาสังคม สภาพการพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่ พบว่า ยังมีความก้าวหน้าช้ากว่าต่างประเทศ (สุพรรณิ ไชยอำพร, 2551 : 1-24) สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561 : ออนไลน์) ได้ดำเนินงานตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม เพื่อให้เยาวชนทุกคน มีความรู้ ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสรุปได้ว่าการพัฒนาคุณธรรมให้กับเยาวชนของชาติจำเป็นต้องดำเนินการจัดทำ “โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.” เพื่อพัฒนาโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียน ครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาตระหนักรู้ เข้าใจและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลซึมซับคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติและสร้างความรู้สึกรักผิดชอบชั่วดี รวมทั้งสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรมโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน และองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนรูปแบบของโรงเรียนคุณธรรมนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนได้จริงโดยหลักการของโรงเรียนคุณธรรมสามารถนำไปใช้ได้กับโรงเรียนในทุกศาสนา ไม่ผูกขาดกับศาสนาใดศาสนาหนึ่ง เปรียบเสมือนเป็นคุณธรรมสากล ที่จะช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน “ลดลง” และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ “เพิ่มขึ้น” ซึ่งนับเป็นการพัฒนาเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ได้อย่างยั่งยืน

การจัดค่ายยุวชนคนคุณธรรมเป็นแนวทางหนึ่งในการขับเคลื่อนโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ตามศาสตร์พระราชา และสนองพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 และพระประสงค์ของรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะต้องฝึกภาวะผู้นำให้แก่แก่นักเรียนแก่นำ เพื่อไปเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนผ่านการจัดค่ายยุวชนคนคุณธรรม ที่เน้นให้นักเรียนทุกคนในโรงเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริงผ่านการจัดทำโครงการพัฒนาจริยคุณและการปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายนั้นคือนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง ปฏิบัติตนเป็นคนดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสังคม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างคนดีให้บ้านเมืองต่อไป(สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา, 2561 : 1-5)

ดังนั้น กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 (สังคม 2) ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จึงได้ดำเนินการโครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้น เพื่อเป็นส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น และมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงผ่านกระบวนการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้แนวคิดทฤษฎีและแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ตลอดจนผลที่เกิดจากการดำเนินงานดังกล่าวได้นำมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรม อัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรมเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 (สังคม 2) จังหวัดหนองคาย

2.2 เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรมเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 (สังคม 2) จังหวัดหนองคาย

2.3 เพื่อประเมินโครงการค่ายเยาวชนคนคุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรม เครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 (สังคม 2) จังหวัดหนองคาย

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

3.2 นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

3.3 โรงเรียนคุณธรรม ในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 (สังคม2) จังหวัดหนองคาย นำแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ที่เหมาะสม ไปประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาตามบริบทได้อย่างเหมาะสม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลุ่มเป้าหมาย คือ โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 จำนวน 9 แห่ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แก่นำนักเรียน 200 คน แก่นำครูผู้บริหาร 18 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 218 คน ขั้นตอนการดำเนินงานมี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การวางแผน (Planning) 2)การปฏิบัติ (Acting, Do) 3)การสังเกต/การประเมิน (Observing, Check) และ 4)การสะท้อนผล/การปรับปรุง (Reflecting/Act) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือตามกรอบแนวคิดของ Mills (2007) ซึ่งจำแนกเป็น 3 กลุ่มประกอบด้วย 1) แบบสังเกต โดยเป็นแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นการสังเกตที่ผู้สังเกตเข้าไปเป็นสมาชิกหรือมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ หรือกิจกรรมนั้นด้วย ซึ่งจะทำให้ได้เห็นพฤติกรรมเหตุการณ์อย่างละเอียดทุกแง่ทุกมุม 2)แบบตรวจสอบหรือบันทึก ได้แก่ การบันทึกอนุทิน การบันทึกเสียงและบันทึกภาพ หลักฐานสิ่งของการบันทึกภาคสนาม และ 3)แบบประเมิน สร้างคำตอบตามแนวของลิเคิร์ท (Likert, 1961) ให้เลือก 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งได้ขอความร่วมมือกับครูแกนนำผู้รับผิดชอบโครงการในโรงเรียนเครือข่ายดำเนินการเก็บข้อมูล และร่วมกันสะท้อนผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ดำเนินโครงการ ตลอดถึงเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัยส่งกลับคืนมาเพื่อประเมินเป็นระยะตามที่ได้กำหนดร่วมกันไว้ในชั้นวางแผน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากข้อความพรรณนาเหตุการณ์เกี่ยวกับการดำเนินการตามกิจกรรม โดยนำรายงานการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละกิจกรรมตามวัตถุประสงค์กำหนด 2)การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) เพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบกับเป้าหมายหรือแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยคำตอบเป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) สร้างคำตอบตามแนวของลิเคิร์ต (Likert) มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับเกณฑ์การแปลความหมาย เพื่อจัดระดับคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ระดับมากที่สุด (4.21 – 5.00) ระดับมาก (3.41 – 4.20) ระดับปานกลาง (2.61 – 3.40) ระดับน้อย (1.81 – 2.60) ระดับน้อยที่สุด (1.00 – 1.80) การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเชิงปริมาณ ใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้ 1)กิจกรรมที่มุ่งสร้างการมีส่วนร่วม 2) กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล 3)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะชีวิต 4)กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5)กิจกรรมที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนทุกคน 6)กิจกรรมที่สะท้อนบริบทจริงของโรงเรียน 7)ประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง 8)กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ซึ่งกิจกรรมทั้ง 8 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้แก่ ซื่อสัตย์ ขยัน รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความอดุสาหะ มีความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้ อดทนอดกลั้น สามัคคี มีน้ำใจ เมตตากรุณา สุภาพ มีสัมมาคารวะ กตัญญู พอเพียง ประหยัด มีจิตสาธารณะ ซึ่งยึดหลักการสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น

5.2 ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรมพบว่า บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง ส่งผลลัพท์ที่ดีต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ดังนี้

5.2.1 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (1)นักเรียนมีการพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน และการลงมือปฏิบัติโครงการส่งผลให้นักเรียนมีวินัยดี พุดจาสุภาพ ส่งงานตรงเวลา ทักษะเป็นที่รักษาความสะอาด ช่วยเหลืองานโรงเรียนด้วยความเต็มใจรับประทานอาหารกลางวันหมดถาด ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัด ปิดไฟ ปิดพัดลม เมื่อไม่ใช้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกเพิ่มขึ้น รู้จักการทำงานเป็นทีมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น (2)นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและส่วนรวมมากขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้น เช่น การเดินแถว การแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบของโรงเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรม

ด้านจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น เช่น การแสดงความมีน้ำใจ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และการเสียสละเวลาว่างช่วยงานครูและผู้ปกครอง เป็นต้น (3)นักเรียนพัฒนาตนเองในทิศทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น เช่น มีสมาธิในการเรียน กล้าแสดงออกกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจฝึกปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

5.2.2 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับครู การพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในพัฒนางานมาทำงานและเข้าสอนตรงเวลา พุดจาสุภาพ เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการสอน ส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดช่วยเหลืองานของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ใช้อุปกรณ์ในการเรียนการสอนและการทำงานอย่างประหยัดตามความจำเป็นปิดไฟ ปิดพัดลม เมื่อไม่ใช้งาน ออกแบบกิจกรรมบูรณาการคุณธรรมเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

5.2.3 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา เป็นผู้นำในการขับเคลื่อนบริหารงานแบบมีส่วนร่วม มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ตรงเวลาและเต็มเวลา นิเทศการเรียนการสอนตามกำหนด ใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างคุ้มค่า พุดจาสุภาพ เป็นแบบอย่างที่ดี

5.2.4 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน จากกระบวนการดำเนินงานโครงการโดยใช้แนวคิด หลักการ รูปแบบและวิธีการที่หลากหลายให้ทุกคนได้ลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกในโรงเรียน ทำให้เกิดองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่ดี บทเรียนที่ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โรงเรียนมีสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ร่มรื่น เหมาะสมเป็นสถานที่เรียนมากขึ้น บริเวณโรงเรียนมีความสะอาด อาคารเรียนและสถานที่ต่าง ๆ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม ในด้านบรรยากาศ พบว่า ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีบรรยากาศของการร่วมมือกันและมีการเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนส่วนใหญ่มีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น เช่น การมอบทุนการศึกษา การบริจาคเงินเพื่อจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์ของโรงเรียน การบริจาคเงินเพื่อก่อสร้างและซ่อมแซมอาคาร ปรับปรุงภูมิทัศน์ของโรงเรียน สนับสนุนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเป็นแกนนำจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยงานพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ช่วยเสริมแรงในการจัดอาหารกลางวัน เป็นต้น ภาคีเครือข่ายที่เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุน พบว่า ส่วนใหญ่จะมาจากชุมชน ภาคราชการ/รัฐวิสาหกิจ ผู้ปกครองและครอบครัว ภาคเอกชน องค์กรมูลนิธิ ชมรม และสมาคมต่างๆ นอกจากนี้ ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาสนับสนุนการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพิ่มขึ้น เช่น การบริจาคเงิน อนุเคราะห์ให้ใช้อาคารสถานที่ และจัดหาบุคลากร โรงเรียนเกิดนวัตกรรมองค์ความรู้ของการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้จากการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของโรงเรียน พบว่า เริ่มมีการพัฒนารูปแบบโมเดลหรือยุทธศาสตร์การดำเนินโครงการคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยบูรณาการการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปสู่รายวิชาบางรายวิชาและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้และการถอดบทเรียนจากปราชญ์ชาวบ้านและวัฒนธรรมของชุมชน และนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยใช้การดำเนินโครงการคุณธรรมเป็นฐาน เป็นต้น โรงเรียนได้รับการยอมรับให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาดูงานด้านคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนใกล้เคียง ชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น ทำให้โรงเรียนใกล้เคียงมาศึกษาดูงานด้านคุณธรรมจริยธรรม

5.2.5 ผลลัพธ์ที่เกิดกับครอบครัว ผู้ปกครองเห็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุตรหลาน ว่ามีการพัฒนาตนเองด้านระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในการเรียน การทำการบ้าน การเข้านอน – ตื่นนอนตรงเวลาเพื่อมาให้ทันเข้าแถวเคารพธงชาติและมีการช่วยเหลืองานบ้าน ทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้ความร่วมมือในการดูแลนักเรียนและกิจกรรมของโรงเรียนมากขึ้น

5.2.6 ผลลัพธ์ที่เกิดกับชุมชน ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมให้นักเรียนเป็นเยาวชนที่ดีของสังคม เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนโรงเรียน ในด้านกำลังทรัพย์บริจาคปัจจัยสร้างอาคารหอประชุม ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความสุข โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียนที่พึงสังเกตได้ ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดโครงการกิจกรรม เพื่อพัฒนาตัวชี้ 3 ด้าน ได้แก่ 1)การมีวินัย 2)ความพอเพียง และ 3)จิตสาธารณะ พบว่า บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด ดังนี้

1) การมีวินัย ได้แก่ (1)นักเรียนร่วมกันรักษาความสะอาดในห้องเรียนและบริเวณที่ได้รับผิดชอบ (2)นักเรียนทำงานส่งทันเวลาครบทุกชิ้นและทำด้วยตนเอง (3)นักเรียนปิดน้ำปิดไฟทุกครั้งเมื่อไม่ใช้ (4)นักเรียนมาโรงเรียนทันเวลาเสมอ (5)นักเรียนแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน (6)นักเรียนตัดผมทุกต้นเดือน (7)นักเรียนรักษาสีหน้าและรู้จักหน้าที่ของตนเอง

2) ความพอเพียง ได้แก่ (1)นักเรียนรู้จักออม และใช้เงินตามความจำเป็น (2)นักเรียนเล่นหรือใช้สิ่งของของตนเองอยู่ด้วยความเต็มใจกินอยู่อย่างตามสภาพจริง (3)นักเรียนนำสิ่งของที่มีอยู่ทดแทนสิ่งที่ชำรุดหรือประดิษฐ์ของเล่นง่ายๆ ได้ด้วยตนเอง (4)นักเรียนใช้สิ่งของส่วนร่วมพอควรตามความจำเป็น (5)นักเรียนใช้น้ำไฟเท่าที่จำเป็นและปิดทุกครั้งที่ใช้แล้ว

3) จิตสาธารณะ ได้แก่ (1)นักเรียนอาสาช่วยงานต่างๆ (2)นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของแก่ผู้อื่นได้โดยไม่เรียกร้องสิ่งตอบแทน (3)นักเรียนดูแลรักษาสาธารณสมบัติ และสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ (4) นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน วัด ชุมชนและสังคม

5.3 ผลการประเมินการจัดค่ายยุวชนคุณธรรม พบว่า ผลการประเมินโครงการ ค่ายยุวชนคุณธรรม ของกลุ่มเครือข่ายที่ 14 ร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ณ โรงเรียนบ้านม่วง ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย ระหว่างวันที่ 6 – 8 มีนาคม 2562 พบว่า โดยภาพรวมผู้เข้าร่วมโครงการเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .439) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า วิทยากรชี้แจงขั้นตอน วิธีทำและสรุปประเด็น ชัดเจนเข้าใจง่าย ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .500) รองลงมาคือนักเรียนคิดว่ากรอบเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .501) และน้อยที่สุด ได้แก่ นักเรียนเข้าใจตัวชี้วัดของโครงการคุณธรรมของกลุ่ม ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D. = .844)

5.4 ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า 1) ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ 2) ด้านเจ้าหน้าที่และวิทยากร พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า พึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกข้อ และพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ สถานที่สำหรับการให้บริการมีความเหมาะสม และ 4) ด้านคุณภาพ พบว่า พึงพอใจระดับมากทุกข้อ และระดับมากที่สุดมากที่สุด ได้แก่ ได้เข้าร่วมโครงการหรือได้รับ

บริการที่เป็นประโยชน์

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการสร้างแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามคุณธรรม อัตลักษณ์ สำหรับโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย 1)กิจกรรมที่มุ่งสร้างการมีส่วนร่วม 2)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะ การคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล 3)กิจกรรมที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะชีวิต 4)กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5)กิจกรรม ที่สนองตอบความสนใจ ความถนัด และความต้องการของนักเรียนทุกคน 6)กิจกรรมที่สะท้อนบริบทจริงของ โรงเรียน 7)ประเมินผลการเรียนรู้จากสภาพจริง 8)กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน ซึ่ง กิจกรรมทั้ง 8 ข้อที่กล่าวมาข้างต้นเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้ เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ได้แก่ ซื่อสัตย์ ขยัน รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความอดทน มีความมุ่งมั่น ใฝ่เรียนรู้ อดทนอดกลั้น สามัคคี มีน้ำใจ เมตตา กรุณา สุภาพ มีสัมมาคารวะ กตัญญู พอเพียง ประหยัด มีจิตสาธารณะ ซึ่งยึดหลักการสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม สอดคล้องกับที่ ไพศาล มั่นนอก และ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2557 : 99-117) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์ 5 อย่าง ได้แก่ กลยุทธ์การเข้าค่ายคุณธรรม กลยุทธ์การสอน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม กลยุทธ์วันพุดพบพระละกิเลส กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในชีวิตประจำวัน และกลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า หลังการ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้วยกลยุทธ์ทั้ง 5 กลยุทธ์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การมีความซื่อสัตย์สุจริต การมีความขยันอดทน การมีสติปัญญา และการมีความเพียรซึ่งสอดคล้อง กับ สุระ อ่อนแพง ปัญญา สังขวดี วิทยา จันทร์ศิลา และสำราญ มีแจ้ง (2556 : 258-265) ได้ศึกษารูปแบบ การบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่ามี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษา 14 ประการ องค์ ประกอบที่ 2 วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มี 4 วิธี ดังนี้ 1)การบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ 2)การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 3)การจัดกิจกรรมโดยผู้ปกครองมีส่วนร่วม 4)การจัดกิจกรรมพัฒนาตามวิถี ชีวิตในชุมชน องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1)การ ทบทวนพันธกิจ 2)การวางแผน 3)การดำเนินงาน 4)การติดตามประเมินผล 5)การรายงานผล การประเมิน รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาที่สร้างขึ้น มีความเป็นไปได้ในระดับมาก และมีความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรัตนาภรณ์ เวียงพล และคณะ (2561 : 12-13) ที่ได้ศึกษาการศึกษาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียน เครือข่ายเมืองเชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เครือข่ายเมือง เชียงขวัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ คือ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านซื่อสัตย์ สุจริต ด้านมุ่งมั่นในการทำงานด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านรักความเป็นไทย ด้านมีจิตสาธารณะ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมีวินัย

6.2 ผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์สำหรับโรงเรียนคุณธรรมพบว่า บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง ส่งผลดีที่ต่อครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม ได้แก่ 1)นักเรียนมีการพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน และการลงมือปฏิบัติโครงการส่งผลให้นักเรียนมีวินัยดี พุดจาสุภาพ ส่งงานตรงเวลา ทั้ขยจะเป็นที่ รักษาความสะอาด ช่วยเหลืองานโรงเรียนด้วยความเต็มใจ รับประทานอาหารกลางวันหมด ถาด ใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัด ปิดไฟ ปิดพัดลม เมื่อไม่ใช้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พฤติกรรม บ่งชี้เชิงบวกเพิ่มขึ้น รู้จักการทำงานเป็นทีมโดยใช้กระบวนการกลุ่ม มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีทักษะการ คิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น 2)นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นไป ตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองและ ส่วนรวมมากขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมด้านระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้น เช่น การเดินแถว การแต่งกายถูกต้อง ตามระเบียบของโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบของโรงเรียนได้ดีขึ้น นักเรียนมีพฤติกรรมด้านจิตอาสาเพิ่มมากขึ้น เช่น การแสดงความมีน้ำใจ การรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ต่อตนเองและผู้อื่น และการเสียสละเวลาว่างช่วยงานครูและผู้ปกครอง เป็นต้น 3)นักเรียนพัฒนาตนเองใน ทิศทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น เช่น มีสมาธิในการเรียน กล้าแสดงออกกระตือรือร้น ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งใจฝึกปฏิบัติงาน ต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมปอง ใจดีเฉย และคณะ (2554 : ข) ที่ได้ศึกษากระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม บางมูลนากโมเดล พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนสู่การเป็นบางมูลนากโมเดลใช้หลักสูตรของศูนย์คุณธรรมเป็นหลักเพื่อตอบสนอง ยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การพัฒนาครู ยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน และยุทธศาสตร์การ พัฒนาสภาพแวดล้อม โดยใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือหลักในการขับเคลื่อนโครงการ ร่วมกับงานวินัย นักเรียน และกิจกรรม/โครงการด้านการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะของนักเรียน ซึ่งการใช้โครงการคุณธรรม เป็นเครื่องมือหลักนั้น มิได้เป็นตัวกลจักรที่ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมโดยตรง แต่เป็นกลไกที่ช่วยพัฒนาการ คิดให้กับนักเรียน ซึ่งเมื่อนักเรียนคิดดี และคิดเป็น คิดวิเคราะห์เชิงระบบจะก่อเกิดอาวุธทางปัญญาและเกิด คุณธรรมขึ้นภายในตัวเองตามมาในที่สุด ซึ่งโครงการคุณธรรมในแต่ละห้องเรียนล้วนมาจากการร่วมคิดร่วม ทำของนักเรียนตามที่ตนเองถนัด มีความชอบ ทำแล้วเกิดความสุข และได้เรียนรู้คุณธรรมความดีความงาม ที่หลากหลายในระหว่างที่ตนเองปฏิบัติกิจกรรมโดยมีครูเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้อำนวยความสะดวกในขณะ ปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิดซึ่งสอดคล้องกับ ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2560 : 18-23) ได้รายงานข้อมูลการนิเทศอาสาดิตตามการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ในปี พ.ศ. 2558 จำนวน 130 แห่ง พบว่าโรงเรียนที่ดำเนินการในระหว่างปี 2555-2558 มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวก

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

7.1.1 โรงเรียนต้นแบบคุณธรรม ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ควรมีการขยายผลไปยังโรงเรียนอื่นด้วยวิธีการ Coaching and Mentoring โดยโรงเรียนต้นแบบควรเป็น พี่เลี้ยงให้แก่โรงเรียนอื่นๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างมากขึ้น และช่วยให้การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

อยู่ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน

7.1.2 การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ให้ประสบความสำเร็จนั้นกลไกสำคัญเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรภายในโรงเรียนทุกระดับ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมมีความต่อเนื่องโรงเรียนควรสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทน ครูแกนนำที่กำลังจะเกษียณและนักเรียนแกนนำที่จะสำเร็จการศึกษา ด้วยการสร้างประสบการณ์ร่วมกัน เรียนรู้วิธีการจากการปฏิบัติงานร่วมกัน จนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถประยุกต์ใช้เป็นหลักปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

7.2.1 การดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ให้ประสบผลสำเร็จไม่ควรใช้การสั่งการหรือบังคับให้ทำ แต่ผู้บริหาร ครู หรือนักเรียนแกนนำ ต้องหาวิธีการที่ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียน และพร้อมที่จะทุ่มเทแรงกาย แรงใจ และร่วมมือกันในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนด้วยความเต็มใจ

7.2.2 การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาอันพอสมควรและต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงจะประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรู้สึกว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนเป็นเรื่องปกติที่อยู่ในวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน และกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรในที่สุด

7.2.3 จากการศึกษาพบว่า การนิเทศติดตามโดยผู้นิเทศเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นโรงเรียนจึงได้มีการสร้างกลุ่ม “ผู้นิเทศจิตอาสา” เป็นกลุ่มคณะผู้บริหาร ทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานสะท้อนสภาพการดำเนินงานและช่วยแก้ไข ปัญหาในเบื้องต้นภายในโรงเรียน โดยดำเนินการทั้งในรูปแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งถือเป็นการนิเทศติดตามภายใน

7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.3.1 โรงเรียนคุณธรรม มีความหลากหลายของการดำเนินงานที่น่าสนใจ ผลจากการดำเนินงานทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานและนวัตกรรมที่น่าสนใจในการพัฒนาความดีซึ่งเกิดจากความคิดและความตั้งใจของนักเรียนที่ต้องการแก้ปัญหาและต้องการทำความดีด้วยตนเอง ดังนั้น จึงควรมีการรวบรวมและสังเคราะห์องค์ความรู้ สำหรับให้ครูและนักเรียนรุ่นใหม่ในโรงเรียนรวมถึงโรงเรียนเครือข่ายได้เรียนรู้วิธีการสร้างความดีด้วยให้บรรลุผลต่อไป

7.3.2 โรงเรียนคุณธรรม เป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน อย่างไรก็ตาม ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการอื่นๆ หรือนวัตกรรมใหม่ ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม เพื่อเพิ่มทางเลือกที่ถูกจริตโรงเรียนซึ่งมีบริบทที่หลากหลายแตกต่างกันไป

8. เอกสารอ้างอิง

- จิตรัตนภรณ์ เวียงพล และคณะ. (2561). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เครือข่ายเมือง
เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอภัยภูเบศร เขต 1. **วารสารมหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอภัยภูเบศร**. 7(1). 12-23.
- ไพศาล มั่นอก และ ไพฑูรย์ สีนารถ. (2557). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญ.
วิทยาคมนวสารสุทธิปริทัศน์. 28(88). 99-117.
- ระพีพัฒน์ หาญโสภณ. (2557). การประเมินโรงเรียนวิถีพุทธ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2559). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม**.
กรุงเทพมหานคร : สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมปอง ใจดีเฉย และคณะ. (2554). **การสังเคราะห์องค์ความรู้กระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้าน
คุณธรรม จริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์คุณธรรมและคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **โรงเรียน
คุณธรรม สพฐ. มาตรฐานและตัวชี้วัด**. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2562. จาก [http://www.pkt.
ac.th/moral/](http://www.pkt.ac.th/moral/)
- สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **โรงเรียน
คุณธรรม สพฐ. ค่ายยุวชนคนคุณธรรม**. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2562. จาก [http://www.pkt.
ac.th/moral/](http://www.pkt.ac.th/moral/)
- สุพรรณิ ไชยอำพร. (2551). รูปแบบแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. **วารสาร
พัฒนาสังคม**. 10(2). 1-24.
- สุระ อ่อนแพง ปัญญา สังขวิทย์ วิทยา จันทศิริลา และสำราญ มีแจ้ง. (2556). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนา
คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 15(ฉบับพิเศษ). 258-265.
- Mills, G. E. (2007). **Action research: A Guide for the teacher researcher**. 3rd ed. New Jersey
: Merrill Prentice Hall.
- Likert, Rensis A. (1961). **New Patterns of Management**. New York : McGraw-Hill Book
Company Inc.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากคณะกรรมการที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้คำแนะนำให้ข้อคิดในการดำเนินการวิจัยตลอดจนแก้ไขปรับปรุงงานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณะครูที่เป็นแกนนำ และแกนนำนักเรียน โรงเรียนในเครือข่ายสถานศึกษาที่ 14 จำนวน 9 แห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถทำวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง